

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 12 czerwca 2024 r.

PS.I.431.27.2024.AK

**Pani
Danuta Pawlik
Kierownik Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Planetorza 52
47-253 Cisek**

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 16-26 kwietnia 2024 r. przeprowadzono kontrolę kompleksową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cisku¹, w zakresie realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² i zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami. Szczegółowe ustalenia kontroli zostały przedstawione w protokole.

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cisku, w kontrolowanym zakresie.

Odnosząc się do zadań realizowanych³ - **pozytywnie oceniono:**

¹ Zwanego dalej: Ośrodkiem

² Zwanej dalej: ustawą

³ W okresie objętym kontrolą Ośrodek, z uwagi na brak potrzeb nie realizował:

1) w ramach realizacji zadań własnych gminy, określonych w art. 17 ustawy, zadań pn.:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej;
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja

- a) uchwały Rady Gminy Cisek⁴, podjęte w ramach kompetencji określonych art. 50 ust. 6 ustawy;
- b) ocenę w zakresie pomocy społecznej, w tym jej terminowe przekazanie Radzie;
- c) statut i regulamin organizacyjny Ośrodka;
- d) kwalifikacje Kierownik Ośrodka, o których mowa w art. 122 ust. 1 ustawy;
- e) kwalifikacje pracowników socjalnych do wykonywania zawodu oraz posiadanego stopnia awansu zawodowego, a także umożliwienie im podnoszenie kwalifikacji w ramach szkoleń;
- f) standard zatrudnienia pracowników socjalnych, o którym mowa w art. 110 ust. 11 i 12 ustawy;
- g) pracę socjalną;
- h) ustalanie prawa, wysokości i okresu uprawnienia do zasiłku: stałego, okresowego, celowego, specjalnego celowego oraz celowego przyznanego w wyniku zdarzenia losowego, składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- i) ustalanie prawa do usług opiekuńczych oraz obowiązku w zakresie odpłatności;
- j) organizację, świadczenie i rozliczanie usług opiekuńczych, w tym kontrolę ich jakości;
- k) zabezpieczenie i realizację zadań dotyczących:
 - usługi schronienia dla osób bezdomnych z terenu gminy,
 - dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach,
 - zapewnienia całodobowej opieki osobom tego pozbawionym;
- l) realizację zadania wynikającego z gminnego programu osłonowego.

W prowadzonych postępowaniach administracyjnych **pozytywnie oceniono:**

- a) dowody i ustalenia w zakresie sytuacji zdrowotnej, dochodowej, majątkowej, rodzinnej wnioskodawcy oraz jego warunków bytowych;
- b) ustalenia w zakresie prowadzenia samodzielne gospodarstwa domowego, gdy w jednym budynku/lokalu mieszkalnym zamieszkiwało więcej osób;

i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

- 2) w ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę, na podstawie art. 18 ustawy, zadań pn.:
 - organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a;
 - prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴ Zwana dalej: Radą

- c) rozpoznanie sytuacji osób zobowiązanych do alimentacji, w postępowaniach dotyczących ustalania prawa do zasiłku stałego, usług opiekuńczych oraz kierowania do domu pomocy społecznej;
- d) terminowość rozpatrywania spraw, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych lub ich aktualizacji;
- e) rozpatrywanie spraw w całości.

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Na podstawie kontroli stwierdzono:

1. **Uchybienie** dotyczące uzasadnień prawnych decyzji z naruszeniem art. 107 § 3 k.p.a.
2. **Nieprawidłowości**, w tym:
 - 2.1. **Kluczowe**: brak
 - 2.2. **Znaczące**, w zakresie:
 - a) nie określenia przez Radę w drodze uchwały:
 - zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, będących w zakresie zadań własnych (wydatki na usługi, pomoc rzeczową, posiłki, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłki okresowe i zasiłki celowe przyznane pod warunkiem zwrotu), co narusza art. 96 ust. 4 ustawy,
 - zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach treningowych i wspomaganych, co stanowi naruszenie art. 97 ust. 5 ustawy,
 - sposobu sprawiania pogrzebu, co stanowi naruszenie art. 44 ustawy;
 - b) nie spełnienia przez Ośrodek standardów dostępności dla osób mających problem ze swobodnym poruszaniem się określonych w art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
 - 2.3. **Zwykłe**, w zakresie:
 - a) niespełnienia przez *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026* wymogów określonych w art. 16b ust. 2 ustawy, z uwagi na brak prognozy zmian oraz wskaźników realizacji działań;
 - b) przekazywania sprawozdań resortowych w Centralnej Aplikacji Statystycznej, nieterminowo lub wymagających korekty, co stanowi naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
 - c) braku ustaleń, w trakcie postępowania o przyznanie prawa do posiłku, czy dziecko jest jego pozbawione, co stanowi naruszenie art. 48 i 48b ust. 2 ustawy;
 - d) nie ustalania zakresu usług opiekuńczych ze stroną postępowania, co stanowi naruszenie art. 50 ust. 5 ustawy w związku z art. 7 i 77 § 1 k.p.a.;

- e) wadliwego ustalenia dochodu z uwagi na: nie wliczenie do dochodu zasiłku okresowego oraz pomniejszenie dochodu o zajęcie komornicze, co stanowi naruszenie art. 8 ust. 3 i 4 ustawy;
- f) przekazywania danych osobowych osób skierowanych do domu pomocy społecznej z naruszeniem zasad określonych w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej, a także przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. ws ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)⁵;
- g) naruszenia § 4 ust. 1-3 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego w sprawie o przyznanie prawa do zasiłku na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- h) nie wskazania w rozstrzygnięciu 1 decyzji celu przyznania zasiłku specjalnego celowego, co stanowi naruszenie art. 41 ust. 1 ustawy w związku z art. 107 § 1 ust. 1 pkt 5 i 6 k.p.a.;
- i) uzasadniania faktycznego decyzji z naruszeniem art. 107 § 3 k.p.a., z uwagi na nie wyjaśnienie stronie:
 - powodów przyznania prawa do zasiłku celowego, specjalnego zasiłku celowego, w odniesieniu do ustalonych potrzeb,
 - okresu przyznania zasiłku okresowego, zgodnie z art. 38 ustawy,
 - powodu ustalenia prawa do posiłku, w oparciu o wymogi art. 48 i 48b ust. 2 ustawy,
 - powodów ustalenia prawa do usług opiekuńczych i ich zakresu,
 - lokalizacji DPS zgodnie z wymogami art. 54 ust. 2 ustawy,
 - dowodów zgromadzonych w sprawie przyznania zasiłku specjalnego celowego,
 - nadania rygoru natychmiastowej wykonalności przy ustalaniu stronie prawa do zasiłku okresowego i celowego z naruszeniem art. 108 k.p.a.

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości: niedostateczna znajomość przepisów ustawy, k.p.a., rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości: stwierdzone nieprawidłowości, z uwagi na ich charakter i wagę nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki,

⁵ Zwane dalej: RODO

niemniej wpływają na jakość realizacji zadań pomocy społecznej określonych dla gminy w ustawie.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości:

- członkowie Rady w zakresie nie podjęcia uchwał w ramach kompetencji określonych w art. 44, art. 96 ust. 4 i art. 97 ust. 5 ustawy;
- Kierownik Ośrodka w zakresie nadzoru nad realizowanymi zadaniami;
- pracownicy socjalni w zakresie obowiązków określonych ustawą i k.p.a.

Z uwagi na stwierdzenie nieprawidłowości w zakresie: nie spełnienia standardów dostępności dla osób mających problem ze swobodnym poruszaniem oraz nie podjęcia przez Radę uchwał zgodnie z delegacją ustawową - zawiadomienie w tym przedmiocie zostanie przekazane organowi założycielskiemu Ośrodka w trybie art. 128 ust. 6 ustawy.

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) podjęcie działań w celu spełnienia przez *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026* wymogów określonych w art. 16b ust. 2 ustawy;
- 2) rzetelne sporządzanie sprawozdań w Centralnej Aplikacji Systemowej (CAS), zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
- 3) ustalanie dochodu osób i rodzin wnioskujących o świadczenia zgodnie z wymogami ustawy;
- 4) określanie, w trakcie postępowania o ustalenie prawa do posiłku, czy dziecko jest jego pozbawione, zgodnie z art. 48 i 48b ust. 2 ustawy;
- 5) ustalanie zakresu usług opiekuńczych ze stroną postępowania, zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy w związku z art. 7 i 77 § 1 k.p.a.;
- 6) przekazywania danych osobowych osób kierowanych do domu pomocy społecznej zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej oraz RODO;
- 7) przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych zgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- 8) wskazywanie celu przyznania pomocy w rozstrzygnięciach decyzji przyznających prawo do zasiłku specjalnego celowego, zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy w związku z art. 107 § 1 ust. 1 pkt 5 i 6 k.p.a.;
- 9) uzasadnianie faktyczne decyzji zgodnie z wymogami k.p.a.

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesłać do Wydziału Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.
4. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, zgodnie ze zmianami dot. uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej

Pismo otrzymują:

Rada Gminy Cisek, Urząd Gminy w Cisku, ul. Planetorza 52, 47-253 Cisek.